

Revidované pravidlá a postup vysielania národných expertov a stážistov Slovenskej republiky do inštitúcií Európskej únie

Revidované pravidlá a postup vysielania slovenských národných expertov a stážistov do inštitúcií Európskej únie (ďalej len *Pravidlá*) sú dokumentom, upravujúcim a doplňujúcim pôvodný *Návrh postupu vysielania národných expertov do inštitúcií EÚ*, schváleným vládou SR 14. 7. 2004.

Pravidlá vychádzajú z jednotnej európskej úpravy tejto problematiky, konkrétne z rozhodnutia Európskej komisie (ďalej len EK) č. 2033 z 1. 6. 2006, ktorým sa stanovujú pravidlá vysielania národných expertov do EK a tiež z pravidiel DG ADMIN (Directorate A - Staff and Careers), ktorými sa upravuje vysielanie stážistov z jednotlivých členských a kandidátskych krajín EÚ do štruktúr EK. Materiál taktiež reflektuje praktické skúsenosti jednotlivých rezortov štátnej správy, ktoré boli získané v období od vstupu SR do EÚ.

I. Priority SR pri vysielaní národných expertov a stážistov do inštitúcií EÚ

Priority v oblasti vysielania národných expertov a stážistov do inštitúcií EÚ sú vypracované na základe podkladov ústredných orgánov štátnej správy, ktoré vychádzajú z programového vyhlásenia vlády a skúseností jednotlivých rezortov z vysielania národných expertov a stážistov do inštitúcií EÚ:

- Čerpanie finančných prostriedkov EÚ;
- Regionálna politika a regionálny rozvoj;
- Priority vymedzené v Haagskom programe o posilňovaní slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v EÚ, Akčnom pláne Rady EÚ a Európskej komisie, ktorým sa vykonáva Haagsky program o posilňovaní slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v EÚ a Stratégii o vonkajšej dimenzii vzťahov v oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti;
- Priority súvisiace s fungovaním vnútorného trhu EÚ a realizáciou slobôd vnútorného trhu EÚ a Lisabonskej stratégie;
- Audiovizia;
- Duševné vlastníctvo;
- Kultúrne dedičstvo (hmotné aj nehmotné);
- Štatistika;
- Ochrana utajovaných skutočností;
- Bezpečnostná a obranná politika;
- Hospodárska súťaž;
- Priemyselné vlastníctvo a jeho ochrana;
- energetika a jadrová bezpečnosť;
- Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana;
- Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie;
- Odpadové hospodárstvo;
- Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny;
- Poľnohospodárstvo;
- Ochrana spotrebiteľa.

II. Charakteristika pozícií národných expertov a stážistov – kritériá pre výber

Národný expert - „Seconded National Expert“ - pracuje na základe nominácie príslušného rezortu a výberu EK (DG ADMIN) na dobu určitú, spravidla na 6 mesiacov až 2 roky s možnosťou predĺženia maximálne na 4 roky. Tieto pozície sú obsadzované odborníkmi z jednotlivých členských štátov EÚ. Experti v oblasti vedy a výskumu spadajú taktiež do kategórie národných expertov a spolupracujú v rôznych oblastiach v spojitosti s rámcovými programami Spoločenstva. Zamestnávateľ hradí vyslanému národnému expertovi počas celej doby vyslania základnú mzdu a odvádza za neho sociálne a zdravotné odvody do poisťovní.

Oficiálna stránka EK k národným expertom:

http://ec.europa.eu/civil_service/job/sne/index_en.htm

Aktuálne pravidlá EK k vysielaniu národných expertov č. 2033/2006 (v slovenskom jazyku):

http://ec.europa.eu/reform/human_resources/regime_end_2006_sk.pdf

Kritériá pre výber národného experta

- vysokoškolské vzdelanie;
- minimálne 3 roky odbornej praxe na plný úväzok na administratívnych, vedeckých, technických, poradných alebo vedúcich miestach, ktoré zodpovedajú miestam kategórie AD podľa príslušných právnych predpisov EÚ;
- potvrdenie o pracovnom pomere a poberaní mesačnej mzdy v období minimálne 12 mesiacov pred podaním prihlášky na pozíciu národného experta;
- výborná znalosť jedného z pracovných jazykov EÚ (angličtina, francúzština, nemčina) a schopnosť na primeranej úrovni komunikovať v ďalšom jazyku únie;
- bezpečnostná preverka požadovaného stupňa, pokiaľ je táto preverka na príslušné miesto zo strany EÚ vyžadovaná (pozn.: bezpečnostné preverenie musí byť ukončené pred výberovým konaním);
- dobrý zdravotný stav.

Stážista – „Structural Traineeship“ a „Blue Book Traineeship“ - EK realizuje dva druhy stáže. V oboch prípadoch stáž zahŕňa prácu v niektorom z generálnych riaditeľstiev EK a ďalších inštitúcií EÚ.

Štruktúrna stáž („Structural Traineeship“) umožňuje kandidátom, ktorí sú zamestnancami štátnej správy, prehĺbiť si vedomosti o legislatívnych procesoch a politikách EÚ. Tieto stáže sú plne hradené vysielajúcou organizáciou a prebiehajú v dvoch kolách (od 1., resp. 16. marca a od 1., resp. 13. októbra). Maximálna dĺžka trvania štruktúrnej stáže je 5 mesiacov. EK poskytuje Slovensku v každom kole stáží 5 až 6 miest. Podrobnejšie v IV. kapitole.

Absolventská stáž („Blue Book Traineeship“ – pomenovaná podľa európskej databázy stážistov) predstavuje minimálne 3, maximálne 5-mesačné stáže a je určená pre čerstvých absolventov vysokých škôl krajín EÚ, ako aj nečlenských krajín, ktorí nie sú pracovníkmi štátnej správy. Stáže sú realizované dvakrát ročne (marec - júl a október - február). Stážista dostáva od EK mesačný grant. Podrobnejšie v IV. kapitole.

Oficiálna stránka EK k absolventským stážam:
http://ec.europa.eu/stages/index_en.htm

Kritériá pre výber stážistu na štruktúrnú stáž:

- vysokoškolské vzdelanie;
- zamestnanie v štátnej správe;
- výborná znalosť minimálne dvoch jazykov Spoločenstva, z ktorých aspoň jeden je pracovným jazykom Spoločenstva (angličtina, francúzština, alebo nemčina);
- zachovaný pracovný pomer u svojho vysielajúceho zamestnávateľa počas celej doby trvania stáže;
- financovanie stáže v plnej výške zo strany vysielajúcej organizácie;
- dobrý zdravotný stav.

III. Legislatívny rámec

V Správe o personálnom zastúpení SR v inštitúciách EÚ, prijatej 30. augusta 2006, odporučila vláda SR ministrom uskutočniť analýzu a prípadnú novelizáciu zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe, č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR a Železničnej polície a č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore, č. 392/2005 o štátnej službe colníkov a č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Dôvodom tohto odporúčania je potreba harmonizácie procesu vysielania národných expertov do inštitúcií EÚ s cieľom dosiahnuť zrovnoprávnenie všetkých kategórií štátnych zamestnancov v otázke vysielania národných expertov do inštitúcií EÚ, ako aj zotrvania štátneho zamestnanca v štátnej službe počas určitého obdobia aj v prípade ak je v tom čase v hlavnom pracovnom pomere k inému zamestnávateľovi, ako aj v otázke postavenia štátneho zamestnanca mimo štátnej služby na všeobecnom základe.

Z uvedených dôvodov je odporúčanie vlády SR vyplývajúce z uznesenia č. 704/2006 v uznesení k *Pravidlám* preformulované na úlohu s termínom splnenia.

V súvislosti s plnením priorít v Haagskom programe na posilňovanie slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v EÚ a súvisiacich materiáloch, v rámci ktorých sú zahrnuté aj úlohy a potreby prokuratúry v európskom integračnom procese navrhujeme v uznesení tohto materiálu uskutočnenie analýzy a prípadnú novelizáciu zákona č. 154/2001 z dôvodu potreby harmonizovať vysielanie národných expertov do inštitúcií EÚ s cieľom dosiahnuť zrovnoprávnenie prokurátorov a právnych čakaateľoch prokuratúry so všetkými kategóriami štátnych zamestnancov v otázke vysielania národných expertov do inštitúcií EÚ.

IV. Vypísanie ponuky, výber a vyslanie národného experta a stážistu, spätná väzba

Primárnym kontaktným útvarom pre záujemcov o pozície národných expertov a štruktúrnú stážu v inštitúciách EÚ je osobný úrad, resp. iný poverený útvar príslušného ústredného orgánu štátnej správy. V prípade záujemcov z radov zamestnancov iných verejných inštitúcií, mimovládneho sektora alebo súkromnej sféry je ich primárnym

kontaktným bodom Stále zastúpenie SR pri EÚ v Bruseli (ďalej len SZ Brusel).

Národný expert

Pri vysielaní národného experta je nutné dodržiavať presne stanovený postup. Rozhodujúcu úlohu v tomto procese zohrávajú SZ Brusel a vysielajúci rezort v SR.

Vypísanie ponuky

SZ Brusel na základe oznámenia EK v pravidelných intervaloch (1x mesačne) informuje MZV SR o aktuálnych ponukách na pozície národných expertov. MZV SR následne distribuuje elektronicky aktuálnu ponuku na vecne príslušné ústredné orgány štátnej správy. Súčasťou ponuky je i oznámenie postupu a termínu na predkladanie prihlášok vhodných kandidátov na SZ Brusel. Aktuálna ponuka voľných pozícií národných expertov je uverejňovaná aj na webstránkach SZ Brusel (www.eubrussels.mfa.sk) a MZV SR (www.mzv.sk).

Osobný úrad (resp. poverený útvar) každého osloveného rezortu zodpovedá za sprístupnenie aktuálnej ponuky voľných pozícií národných expertov svojim zamestnancom.

Výber a vyslanie kandidáta

Rezort štátnej správy alebo iná inštitúcia, ktorá má záujem o vyslanie svojho zamestnanca na pozíciu národného experta, postupuje pri výbere svojho kandidáta v súlade so svojimi internými pravidlami a preberá na seba plnú zodpovednosť za odborné a osobnostné kvality kandidáta nominovaného na takúto pozíciu. V prípade potreby môže prizývať na výberové konanie zástupcov MZV SR.

Po ukončení interného výberového konania informuje zamestnávateľ v stanovenom termíne SZ Brusel o svojom rozhodnutí - nominácii. Toto rozhodnutie má formu nominačného listu vedúceho služobného úradu (v prípade iného orgánu štátnej správy - jeho predsedu alebo riaditeľa – štatutárneho predstaviteľa).

List v slovenskom jazyku, ktorý je adresovaný na stáleho predstaviteľa SR pri EÚ v Bruseli musí obsahovať: meno nominovaného kandidáta, pozíciu, o ktorú sa kandidát uchádza a vyjadrenie súhlasu s finančnými záväzkami, ktoré zamestnávateľovi vyplývajú z vyslania jeho kandidáta na pozíciu národného experta.

Súčasťou nominácie je aj životopis kandidáta v európskom formáte, <https://europass.cedefop.europa.eu/>, ktorý musí byť zaslaný zamestnávateľom na SZ Brusel v elektronickej forme. Nominačný list sa na SZ Brusel zasiela elektronicky, aj faxom.

SZ Brusel postúpi prihlášky nominovaných kandidátov ktoré mu boli doručené, v stanovenom termíne Európskej komisii, resp. na Generálnom direktoriáte pre personál a administratívu (DG ADMIN). Nominačný list zamestnávateľa je založený SZ Brusel.

Výberový proces kandidátov na pozície národných expertov je plne v kompetencii EK. SZ Brusel do výberového konania nezasahuje a nemá možnosť ho ovplyvniť.

V rámci výberového konania si EK (resp. konkrétne DG) vytypuje vhodných kandidátov, ktorých kontaktuje priamo za účelom interview, alebo zaslania doplňujúcich dokumentov. Po výbere kandidáta zo strany príslušného DG je jeho prihláška postúpená na DG ADMIN, ktoré zodpovedá za konečné schválenie kandidáta v súlade s kritériami EK.

V prípade súhlasného stanoviska DG ADMIN, informuje EK listom SZ v Bruseli o svojom výbere a požiada SZ Brusel o získanie súhlasu zamestnávateľa s vyslaním jeho zamestnanca na pozíciu národného experta. SZ Brusel adresuje predmetnú žiadosť listom stáleho predstaviteľa SR pri EÚ v Bruseli vedúcemu služobného úradu orgánu štátnej správy (v prípade iných inštitúcií - predsedovi, resp. riaditeľovi) a požiada ho o zaslanie stanoviska k výberu EK.

Po prijatí stanoviska zamestnávateľa informuje SZ Brusel listom stáleho predstaviteľa Európsku komisiu o stanovisku zamestnávateľa k vyslaniu jeho pracovníka, zároveň s potvrdením navrhovaného termínu začatia, dĺžky trvania, resp. možného predĺženia vyslania národného experta. Táto výmena listov medzi EK a SZ Brusel je právnym základom, ktorý potvrdzuje vyslanie národného experta k stanovenému termínu na určené obdobie a na konkrétnu pozíciu.

Dôležitou súčasťou vzájomnej interakcie národného experta a jeho vysielajúceho zamestnávateľa je udržiavanie spätnej väzby počas doby vyslania. Na základe skúseností z ostatných členských krajín EÚ, ktorých národní experti pôsobia v štruktúrach európskych inštitúcií, osvedčil sa systém polročných správ, ktoré zasiela národný expert do ústredia a ktoré mapujú jeho činnosť. Vysielajúca organizácia si môže určiť časový interval a taktiež stanoví štruktúru a obsah správy. Treba pritom rešpektovať dôvernosť a vyhradenosť agendy v prípade národných expertov pôsobiacich napr. v Direktoriáte pre spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť, alebo v Urade koordinátora EÚ pre terorizmus, či v Európskej agentúre pre manažment a ochranu vonkajších hraníc a pod.

Po uplynutí stanovenej dĺžky vyslania národného experta môže EK požiadať o jeho zotrvanie na tejto pozícii aj počas ďalšieho obdobia. O súhlas s predĺžením vyslania požiada EK prostredníctvom SZ Brusel, ktoré podobne ako pri nominácii, následne osloví vysielajúci rezort. Nasleduje výmena listov medzi EK a SZ Brusel, na základe ktorých je pôsobenie národného experta buď predĺžené, alebo ukončené, v závislosti od stanoviska vysielajúceho rezortu. Rezorty majú výlučnú právomoc rozhodnúť o predĺžení, resp. ukončení vyslania.

V prípade záujmu o vyslanie kandidáta na pozíciu národného experta, ktorá bola zverejnená inou inštitúciou EÚ ako EK (napr. Generálnym sekretariátom Rady EÚ, agentúrou EÚ a pod.), postupuje SZ Brusel a zamestnávateľ rovnakým spôsobom ako v prípade ponúk EK, pričom zamestnávateľ je zodpovedný za nomináciu vhodného kandidáta a doručenie príslušnej dokumentácie na SZ Brusel v termíne stanovenom zo strany SZ Brusel. To zodpovedá za následné doručenie tejto dokumentácie príslušnej inštitúcii v termíne stanovenom touto inštitúciou. Postup výmeny listov je totožný s postupom uvedeným v kapitole IV.

Stážista

Rovnako ako pri vysielaní národného experta, je aj v prípade vyslania stážistu na štrukturálnu stáž nutné dodržiavať stanovený postup. Rozhodujúcu úlohu v tomto procese

zohrávajú SZ Brusel a vysielajúci rezort v SR.

Vypísanie ponuky

Keďže štrukturálne stáže sú určené pre zamestnancov štátnej správy, informácia o ich ponuke nie je zverejňovaná na webstránke, ale je zasielaná prostredníctvom DG ADMIN a SZ Brusel dvakrát ročne na MZV SR, ktoré ju priamo distribuuje všetkým rezortom štátnej správy. Súčasťou ponuky je informácia o spôsobe prihlasovania sa a pravidlá absolvovania stáže.

EK poskytuje Slovenskej republike 6 miest v dvoch kolách (jarnom a jesennom). Minimálna dĺžka trvania stáže je 3 mesiace, maximálna 5 mesiacov. Obdobie jarných stáží začína 1., resp. 16. marca a končí najneskôr 31. júla. Jesenné kolo stáží začína 1., resp. 16. októbra a musí byť ukončené najneskôr 28. februára nasledujúceho roku.

Výber a vyslanie kandidáta

Súčasťou nominácie na štrukturálnu stáž musí byť písomný záväzok zamestnávateľa a zamestnanca. Predložením žiadosti a písomného súhlasu zamestnávateľa sa stážista a zamestnávateľ zaväzujú, že v prípade výberu stážistu niektorým DG na absolvovanie stáže, bude táto ich stáž zrealizovaná.

Direktoriáty uprednostňujú kandidátov, ktorých preferencie sa zhodujú s ich pracovným zameraním u slovenského zamestnávateľa. Zároveň EK odporúča, aby z dôvodu konkurencie iných členských krajín a obmedzenej kapacity stážistických miest boli kandidáti nominovaní aspoň na tri rôzne direktoriáty.

Zrušenie alebo modifikácia stáže zamestnávateľom alebo stážistom, sú zo strany inštitúcií EÚ vnímané negatívne a môžu mať za následok zníženie kvóty stáží pre SR, resp. neochotu dotknutých DG prijímať ďalších slovenských stážistov.

Prihlášky sú podľa nového postupu prijímané elektronicky. Kandidáti vypisujú svoju prihlášku priamo na stránke: <https://webgate.cec.eu.int/ecstp>, kde uvedú prihlasovacie meno a heslo, ktoré im poskytne ich zamestnávateľ. Prihlasovacie meno a heslo je zasielané prostredníctvom MZV SR spolu s aktuálnou ponukou stáží.

Prvých 6 uchádzačov (podľa počtu ponúkaných miest), ktorí spĺňajú požadované kritériá potvrdí SZ Brusel na DG ADMIN, ktoré je garantom a realizátorom stáží. SZ Brusel potvrdzuje len tých uchádzačov, ktorých zamestnávateľ predtým zašle nominačný list (postup rovnaký ako pri vysielaní národných expertov). Nominačný list je podmienkou vyslania stážistu, nakoľko všetky náklady spojené s jeho pôsobením v EK sú plne hradené vysielajúcim rezortom.

Na stránke http://ec.europa.eu/dgs_en.htm si môžu kandidáti prezrieť jednotlivé direktoriáty a ich agendu. V prípade, že jedným z preferovaných direktoriátov je DG RELEX, je potrebné zaslať do EK prostredníctvom SZ Brusel oprávnenie NBÚ o možnosti oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami stupňa „TAJNÉ“.

V. Mechanizmus prípravy a výberu v podmienkach jednotlivých rezortov štátnej správy

Podmienky prípravy a výberu jednotlivých kandidátov na posty v inštitúciách EÚ sa v jednotlivých rezortoch štátnej správy líšia. Na niektorých rezortoch prebieha cieľavedomá príprava a aktualizovanie databázy vhodných kandidátov na posty v inštitúciách EÚ, na iných je cítiť absenciu systémového prístupu k danej problematike.

Niektoré ústredné orgány štátnej správy majú vypracovaný vlastný manuál s pravidlami na výber kandidátov na posty v inštitúciách EÚ (napr. MP SR a MDPT SR; v procese prípravy je na MV SR a MF SR) a prípravu kandidátov na tieto pozície (NBS). Ďalšie rezorty vnútorné regulatívy nemajú, proces výberu je limitovaný aktuálnou ponukou pracovných miest a príprava záujemcov je zredukovaná len na prípravu vo forme jazykových kurzov, prípadne vo forme účasti na kurzoch organizovaných MZV SR, alebo inými vzdelávacími inštitúciami.

Na spätné zaradenie zamestnanca po návrate zo zahraničia využívajú rezorty § 35 zákona 312/2001 o štátnej službe.

VI. Finančná stránka

V súvislosti s vysielaním národných expertov do inštitúcií Európskej únie vznikajú vysielajúcim organizáciám výdavky na mzdové náklady a odvody do poisťovní, keďže musia počas vyslania národného experta obsadiť jeho zamestnanecké miesto iným pracovníkom.

Na základe uznesenia vlády SR č. 723/2004 k *Návrhu postupu vysielania národných expertov do inštitúcií EÚ*, vyčleňuje každoročne Ministerstvo financií SR finančné prostriedky v celkovej výške 4 200 000 Sk, určené pre 10 vyslaných národných expertov z kapitoly Všeobecná pokladničná správa.

Tieto prostriedky sú určené výlučne na vyplnenie preklenovacieho obdobia po vyslaní národného experta, konkrétne na zabezpečenie jeho zastúpenia počas prvých mesiacov vyslania, t. j. do doby, kým si rezort nezahrnie tieto náklady do vlastného rozpočtu. V opodstatnených prípadoch môžu byť finančné prostriedky alokované aj pri predĺžení doby vyslania národného experta na základe žiadosti prijímajúcej inštitúcie EÚ.

Opodstatnenosť žiadosti o čerpanie finančných prostriedkov, ktorú vysielajúca organizácia adresuje Ministerstvu financií SR (Odbor rozpočtu verejnej správy), je posudzovaná v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí SR (Odbor vnútorných záležitostí a inštitúcií EÚ).

Požiadateľ o čerpanie finančných prostriedkov z kapitoly Všeobecná pokladničná správa môže každý ústredný orgán štátnej správy pri vyslaní národného experta, ktoré je realizované v súlade s prioritami Slovenskej republiky obsiahnutými v I. kapitole tohto materiálu.